

เรียนรู้คุณธรรมผ่านพุทธศิลป์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

พิมพ์ครั้งที่ ๑	กันยายน ๒๕๕๙
สิ่งพิมพ์ลำดับที่	๑๖/๒๕๕๙
จำนวนเล่ม	๓,๐๐๐ เล่ม
ISBN	978-974-9772-26-6
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่	ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ๖๙/๑๖-๑๗ อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU) ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐ โทร. ๐-๒๖๔๔-๙๙๐๐ โทรสาร ๐-๒๖๔๔-๔๙๐๑-๒ website : http://www.moralcenter.or.th หจก.เอมีเทรดดิ้ง ๑๔/๓๕๐ หมู่ ๑๐ ถนนพระราม ๒ (ซอย ๓๘) แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐ โทร. ๐-๒๔๑๕-๒๖๒๑ โทรสาร ๐-๒๙๘๖-๐๑๗๑
ผู้พิมพ์	

คำนิยม

อาตมาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับท่านผู้อ่าน อนุโมทนากับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมที่ช่วยสนับสนุนงานด้านคุณธรรมให้กว้างขวาง และเกิดประโยชน์แก่มหาชน ขอให้พวกเราช่วยกันเติมเต็มแก่สังคมในส่วนที่ขาดหาย ซึ่งสังคมไทยจะพัฒนาให้เจริญขึ้นได้ด้วยทุกคนมีคุณธรรม

สาธุ อนุโมทนา

(พระมหาสมโชโต ชีรมุโม)

หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ศิลปกรรมต้นแบบ

โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์

คำนำ

“โครงการศูนย์การเรียนรู้ศิลปกรรมต้นแบบ” เป็นโครงการที่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนแก่โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เพื่อพัฒนาระดับ และเพิ่มขีดความสามารถของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และเสริมสร้างคุณธรรมในท้องถิ่นที่มีคุณภาพ เป็นแหล่งจัดการเรียนการสอนธรรมะและศิลปะ เป็นศูนย์กลางการค้นคว้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ธรรมะ ศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งเก็บรวบรวมผลงานทางศิลปะกับธรรมะ สื่อการเรียนการสอน หนังสือคู่มือและอุปกรณ์อย่างเป็นหมวดหมู่ ตลอดจนให้บริการทางวิชาการและสนับสนุนทางการศึกษาแก่สถานศึกษาในจังหวัดนนทบุรีและจังหวัดข้างเคียงได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

โดยมีฐานความคิดเชิงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้านศิลปะและธรรมะ ที่มุ่งหมายให้ “คุณธรรมนำการเรียนรู้” กล่าวคือนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาถ่ายทอดผ่านการเรียนการสอนศิลปะ โดยมีผลงานทางศิลปะเป็นสื่อกลางหรือตัวประสานในกระบวนการเรียนการสอน และเผยแพร่เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อผู้เรียน ทั้งในแง่ของการบ่มเพาะ ปลูกฝังคุณธรรม ฝึกสมาธิ สติปัญญา พัฒนาจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นอกจากนั้นรูปแบบกิจกรรมยังส่งเสริมให้ผู้ปกครอง เด็ก และเยาวชนได้เข้าวัดใกล้บ้าน และทำกิจกรรมร่วมกันในวันหยุดสุดสัปดาห์ รวมถึงช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

ศูนย์คุณธรรมขอนามัสการขอขอบคุณ พระพรหมมิ่งคลาจารย์
(ปัญญา นันทภิกขุ) พระครูวินัยธรวิธาร เตชปญฺญโณ พระมหาบุญเสริม
ชินทนต์โต พระมหาปรีชา ภูริภทฺโท พระมหาสมโชค ชีรมโม ที่ได้พัฒนา
ปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้ศิลปกรรมต้นแบบจนบังเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม
ขอขอบคุณคณะครู อาจารย์ นักเรียน และชมรมผู้ปกครองโรงเรียน
พุทธศาสนวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ตลอดจนหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องที่ได้ให้ความร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน จน
บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการเป็นอย่างดี

นางสาว นราทิพย์ พุ่มทรัพย์

(นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์)

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

สารบัญ

บทนำ

ความเป็นมาของศูนย์การเรียนรู้
ศิลปกรรมต้นแบบ โรงเรียนพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์

๑๐

บทที่ ๑

ครูพระสอนธรรมะผ่านศิลปะ

๒๖

บทที่ ๒

จุดประกายความฝัน

๔๔

บทที่ ๓

เนรมิตศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ
ประจำท้องถิ่น

๕๘

บทที่ ๕

การเรียนรู้การสอนและเสียงสะท้อน
ต่างมุมมอง
๓๘

บทที่ ๕

ข้ามกำแพงอุปสรรคสู่ความยั่งยืน
๑๑๘

บทที่ ๖

บทพิสูจน์ความสำเร็จ
๑๓๒

ภาคผนวก

ท่องเที่ยววัด ชมศิลปะไทย
๑๕๐

บทนำ

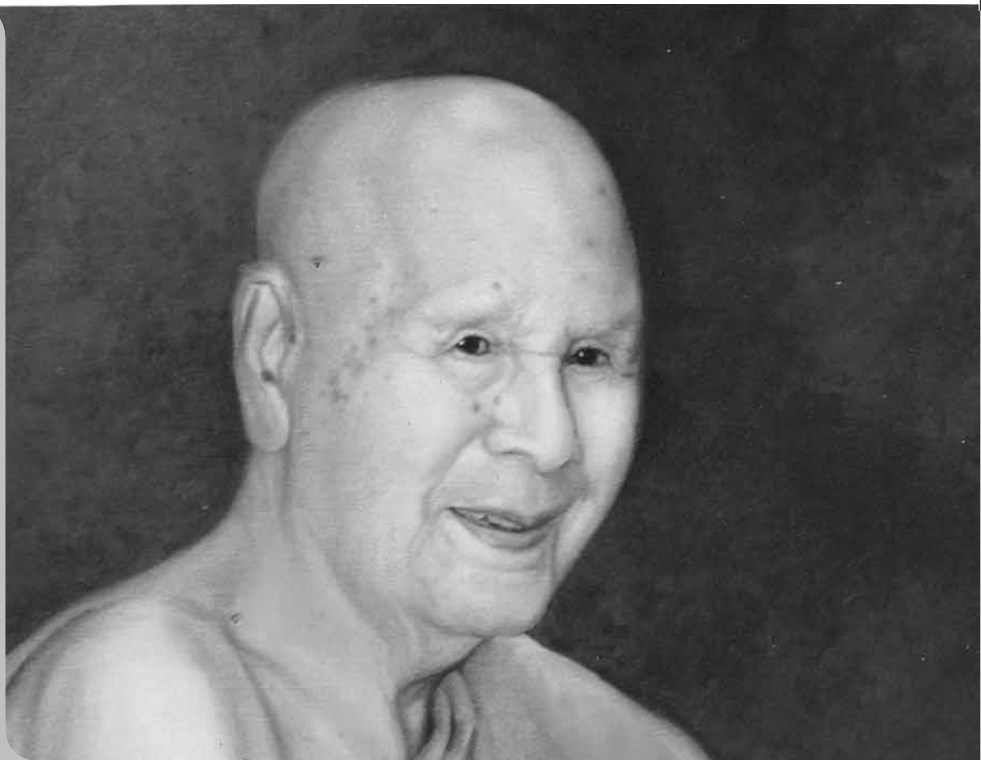
ความเป็นมาของศูนย์การเรียนรู้
ศิลปกรรมต้นแบบ
โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
วัดชลประทานรังสฤษฎ์

ບຸກນຳ

ความเป็นมาของศูนย์การเรียนรู้

ศิลปกรรม ต้นแบบ

โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
วัดชลประทานรังสฤษฎ์

ถ้าจะตั้งคำถามว่าใครเป็นพระนักเทศน์ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เป็นที่รู้จักกันยาวนานที่สุดของเมืองไทยในปัจจุบันนี้ หลายคนคงหาคำตอบได้ไม่ยากเย็นนัก โดยเฉพาะท่านที่ติดตามฟังรายการแสดงพระธรรมเทศนาทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเป็นประจำ

เพราะพอเฉลยคำตอบว่าพระนักเทศน์ผู้นั้นคือหลวงพ่อบัณฑิต นันทิกขุ ซึ่งได้รับสมณศักดิ์เป็นพระพรหมมิ่งคลาจารย์ แห่งวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ทุกคนที่ได้ยินชื่อก็จะผงกศีรษะยอมรับกันทันที เนื่องจากหลวงพ่อบัณฑิตเทศนาสั่งสอนธรรมะแก่ประชาชนมาเป็นเวลานานหลายสิบปี จนกระทั่งขณะนี้อายุของท่านย่างเข้าปีที่ ๙๖ แล้ว

ด้วยสำนวนลีลาที่เรียบง่าย ตรงไปตรงมา และทันเวลา ทันเหตุการณ์ และเป็นธรรมะที่เข้ากับยุคสมัยได้ดี ทำให้ญาติโยมพุทธบริษัท ที่ฟังเทศนาแล้วเข้าใจและประทับใจในสัจธรรมความจริง จึงพากันติดตามฟังพระคุณเจ้าเทศนาอย่างสม่ำเสมอ และนำคำสั่งสอนอบรมไปปฏิบัติในชีวิต ประจำวันเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่ได้รับมาในแต่ละวัน

โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ดำเนินการ มาแล้ว ๔๐ ปีแล้ว และประสบความสำเร็จด้วยดี

วิชาที่ได้รับความสนใจจากนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์มาเกือบทุกปี ได้แก่วิชาศิลปะ ซึ่งพระครูวินัยธรวิสาร ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์เปิดเผยว่า วิชาศิลปะนี้ทางโรงเรียนได้ทำการเปิดสอนมาเป็นเวลาสิบกว่าปีแล้ว โดยครูอาจารย์ที่ทำการสอนนั้นมีทั้งพระภิกษุ และอสาสมัครที่เป็นฆราวาส แต่การสอนไม่สม่ำเสมอ ครูมาสอนบ้างไม่มาบ้าง ทำให้การเรียนการสอนไม่ปะติดปะต่อกัน แต่เมื่อช่วง ๔ - ๕ ปีมานี้ การเรียนการสอนดี

ขึ้น เพราะมีผู้รับผิดชอบที่ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างเป็นปกติ เพราะมาทำการสอนเป็นประจำ

พระอาจารย์ที่เข้ามาสอนวิชาศิลปะที่ทำให้การเรียนการสอนไม่ขาดช่วงก็คือ พระมหาสมโชค ธีรธมโม ซึ่งเป็นพระหนุ่มไฟแรง ที่อุทิศเวลาทั้งหมดให้กับวิชาศิลปะ ทุ่มเทร่างกายแรงใจทั้งหมดให้กับ การวาดภาพต่าง ๆ ฝึกฝนตนเองตั้งแต่เด็กๆ จนกระทั่งวิชาแกร่งกล้า จึงเข้ามาสู่สำนักวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ช่วงแรกๆ ก็เข้ามาเป็นครู ช่วยสอนวิชาศิลปะก่อน แต่พอเวลาผ่านไปเพียงปีเดียวก็สามารถที่จะก้าวขึ้นสู่หัวหน้าผู้รับผิดชอบวิชาศิลปะ ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ได้ แต่การรับภาระหนักที่ต้องแสวงหาปัจจัยมาซื้อหา อุปกรณ์การเรียนการสอนนั้น เป็นการพิสูจน์ความสามารถว่า จะดำเนินการเป็นผลสำเร็จหรือประสบกับความล้มเหลวในที่สุด จะมีผลออกมาในรูปแบบใดกัน

คำพูดที่ว่า ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จก็อยู่ที่นั่น ก็เป็นจริง เมื่อปัญหาอุปสรรคที่ขวางกั้นได้ถูกขจัดไปในที่สุด พระมหาสมโชคสามารถที่จะหาปัจจัยที่เป็นเงินทุนมาจัดการซื้อหา อุปกรณ์การเรียนการสอนศิลปะได้ด้วยความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนของญาติโยม โดยการจัดขายภาพที่วาดเองเพื่อใช้เป็นค่าอุปกรณ์ จัดหาสี และกระดาษที่ใช้ในการเรียนการสอนทุกวันอาทิตย์

โดยปีแรกที่ประมวลขายภาพที่เขียนโดยพระมหาสมโชค ได้ปัจจัยมาซื้ออุปกรณ์ ๔๐,๐๐๐ บาทเศษ แต่พอถึงปีที่สองก็สามารถประมวลขายภาพได้เป็นหลักแสน ซึ่งเงินที่ประมวลขายภาพได้ในครั้งนั้นเพียงพอที่จะจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนศิลปะได้ในแต่ละปีแล้ว

และเป็นจริงที่ว่าสิ่งที่ดีที่สุดจะตามมา หากบุคคลมีความพยายามช่วยเหลือตัวเองอย่างถึงที่สุดแล้ว เมื่ออาจารย์นราทิพย์ พุ่มทรัพย์ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม หรือศูนย์คุณธรรม ได้มีโอกาสมาเยี่ยมชมชมโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ และได้พบปะกับผู้รับผิดชอบโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์หลายๆ ครั้ง ได้เสนอความคิดเห็นกับพระมหาสมโชคให้ขอรับการสนับสนุนจากศูนย์คุณธรรม เพื่อที่การเรียนศิลปะจะได้มีความพร้อมสมบูรณ์แบบ ทั้งด้านสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน และบรรยากาศของการฝึกฝนด้านศิลปะจะได้ดีขึ้น

จากการพบปะสนทนาอีกหลายครั้ง ระหว่างพระมหาสมโชค กับผู้บริหารระดับสูงของศูนย์คุณธรรม โครงการที่ไม่คาดฝันว่าจะเป็นจริงไปได้ก็เกิดขึ้น เมื่อทางศูนย์คุณธรรมได้อนุมัติให้การสนับสนุนโครงการศูนย์การเรียนรู้ศิลปกรรมต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ โดยทางโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์พัฒนาและปรับปรุงห้องเรียนศิลปะใหม่ทั้งหมด จำนวนสองห้อง มีอุปกรณ์การเรียนการสอนพร้อมและมีสถานที่จัดเก็บผลงานทางด้านศิลปะอย่างดี

ห้องเรียนศิลปกรรม ของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์แห่งนี้ ได้เปิดทำการเรียนการสอนแล้วในปีการศึกษา ๒๕๔๙ โดยปีการศึกษานี้มีนักเรียนที่สนใจมาเลือกเรียนศิลปะเป็นจำนวนกว่า ๒๐๐ คนเกินกว่าจำนวนที่ห้องเรียนศิลปะจะรับได้ เพราะจำนวนห้องเรียนศิลปะที่มีอยู่ ๒ ห้องสามารถรับนักเรียนได้เพียง ๖๐ คนเท่านั้น แม้จะเปิดเป็น ๒ รอบก็รับนักเรียนได้เพียง ๑๒๐ คน จึงต้องมีการ สอบคัดเลือกนักเรียนที่จะเข้าเรียนศิลปะตามความสามารถของแต่ละคนก่อน

การที่นักเรียนมีความสนใจที่จะมาสมัครเรียนศิลปกรรมกันมากเช่นนี้ นับเป็นความสำเร็จของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์แห่งนี้ โดยเฉพาะพระมหาสมโชค ชีรธมโม ผู้รับผิดชอบในแผนกวิชาศิลปะ แม้จะมีความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานหนักขึ้นก็ตาม

ในพิธีเปิดศูนย์การเรียนรู้ศิลปกรรมต้นแบบ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ โดยมีนายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมในขณะนั้น เป็นประธานในพิธี ได้มีผู้เข้าร่วมในพิธีเปิดวันนั้นเป็นจำนวนมาก ทั้งนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ผู้ปกครอง สื่อมวลชนแขนงต่างๆ และประชาชนทั่วไป

ในวันนั้นทุกคนได้ยินและได้เห็นหลวงพ่อบัณฑิตนันทิกขกุลกล่าวอย่างตื่นตันใจในการที่โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ที่ท่านตั้งมากับมือ ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากทางราชการ คือ “ศูนย์คุณธรรม” เพราะที่ผ่านมาทางวัดช่วยเหลือตนเองมาตลอด ในช่วงระยะเวลาเกือบ ๔๐ ปีที่ผ่านมา ซึ่งตลอดเวลาทางวัดกับญาติโยมดีันรนต์สู้กันมาตามลำพัง

“หลวงพ่อดีใจมากที่ทางราชการมาช่วย แต่ว่าเราต้องช่วยเหลือตนเองมาก่อน ให้เข้าทำเข็มแข็ง โรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จึงเป็นโรงเรียนชั้นนำ พระช่วยกันสอนเป็นเวลาเกือบ ๔๐ ปี ปีนี้จึงได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการ ทำให้กิจการโรงเรียนได้เจริญก้าวหน้าไปตามสมควร” หลวงพ่อปัญญา นันทภิกขุกล่าว

ทางด้านคุณประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้ศิลปกรรมต้นแบบนี้ ส่วนใหญ่จะตกเป็นของเด็กและเยาวชนของชาติ ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป เนื่องจากการเรียนการสอนในสถานที่สวยงาม มีบรรยากาศที่ดีมีอากาศที่เย็นสบาย และมีอุปกรณ์การเรียนการสอนพร้อม รวมทั้งมีอาจารย์ผู้สอน ที่เอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด จะทำให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนเป็นอย่างดี

อาจารย์นราทิพย์ พุ่มทรัพย์ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมได้กล่าวถึงประโยชน์ที่จะได้รับในโครงการ

สร้างศูนย์เรียนรู้ศิลปกรรมต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ในตอนหนึ่งว่า “การบูรณาการการเรียนการสอน ด้านศิลปะและวัฒนธรรมแบบผสมผสาน จะก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียนทั้งในด้านการฝึกสมาธิ สติปัญญา พัฒนาจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทางวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพอยู่แล้ว ทางศูนย์คุณธรรมได้เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนพระคุณเจ้า เพื่อที่จะพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่นๆ หรือกลุ่มโรงเรียนพุทธศาสนาอื่นๆ ได้ใช้ขบวนการ วิธีการด้านศิลปะนำธรรมะต่อไป”

การเรียนการสอนศิลปกรรม นอกจากจะทำให้ให้นักเรียนมีสมาธิในการทำงานวาดภาพระบายสีแล้ว ยังส่งผลให้การเรียนการสอนวิชาต่างๆ และการทำงานอื่นๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และในอนาคตข้างหน้า เยาวชนเหล่านี้จะเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป

จากภาพที่นักเรียนตั้งใจเรียนวิชาศิลปกรรมกันอย่างเต็มที่ และภาพผู้ปกครองที่มานั่งเฝ้านักเรียนอย่างคึกคัก บางครั้งผู้ปกครองจะแอบเมียงมองดูลูกของตนในห้องเรียน และภาพของครูผู้สอน และผู้ช่วยครูผู้สอน รวมทั้งอาสาสมัครดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ทำให้เห็นได้ว่าการเรียนการสอนวิชาศิลปกรรมประสบผลสำเร็จไปแล้วส่วนหนึ่ง

ซึ่งการสร้างศูนย์การเรียนรู้ ที่จะเป็ต้นแบบให้แก่โรงเรียนต่างๆ และโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์อื่นๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สามารถที่จะเป็นไปได้ หากโรงเรียนและวัดต่างๆ มีสถานที่ และบุคลากร รวมทั้งอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างครบถ้วนเพียงพอ

ความเป็นมาของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ สร้างมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๓ โดย หม่อมหลวงชูชาติ กำภู อดีตอธิบดีกรมชลประทานสมัยนั้น ได้ นิมนต์หลวงพ่อบัณฑิตานันทิกขุ ซึ่งขณะนั้นจำพรรษาอยู่ที่วัด แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ให้ลงมาเป็นเจ้าอาวาสที่วัดนี้ ได้ ก่อสร้างศาสนสถานและเสนาสนะขึ้นหลายแห่งเพื่อใช้เป็น ที่ ปฏิบัติกิจของภิกษุสงฆ์ สามเณร และพุทธบริษัทอื่นๆ เป็น สถานที่เผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ทั่วไปด้วย

ดังนั้นจึงต้องมีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นหน่วยราชการ หรือภาคเอกชนที่จะเข้ามาเป็นศูนย์ประสานงานที่จะทำให้การดำเนินงานด้านนี้ประสบผลสำเร็จต่อไป

หลวงพ่อบัณฑิตนันทิกขุ ได้สร้างความเจริญให้แก่วัดชลประทานรังสฤษฎ์เป็นอย่างมาก ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงในจังหวัดนนทบุรีและจังหวัดอื่นๆ ที่มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา บุคลิกลักษณะและการปฏิบัติธรรมของหลวงพ่อ ได้เดินทางมาร่วมทำบุญที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ และฟังธรรมคำสั่งสอนของหลวงพ่อเป็นจำนวนมาก ทั้งในวันพระและวันอาทิตย์ รวมทั้งวันสำคัญอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาที่หลวงพ่อบัณฑิตนันทิกขุจำพรรษาอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ นั้น ท่านได้ร่วมเดินทางไปประเทศศรีลังกา ซึ่งเป็นประเทศที่ประชาชนนับถือพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ พระพุทธศาสนาที่นั่นเจริญรุ่งเรืองมาก แม้ว่าศรีลังกานั้นต้องดิ้นรนอย่าง

หนัก เนื่องจากเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตก ทั้งฮอลันดาและอังกฤษมาเป็นเวลานาน ๒๐๐ - ๓๐๐ ปีก็ตาม

หลวงพ่อบัณฑิตนันทิกขุ ได้จำพรรษาอยู่ที่ประเทศศรีลังกาเป็นระยะเวลาถึง ๖ เดือน ท่านได้พบเห็นการดำรงชีวิตประจำวัน

ของชาวศรีลังกา แม้ว่าจะเป็นประเทศที่ยากจน แต่ก็ปฏิบัติกิจการพระพุทธรศาสนาอย่างเคร่งครัด เหมาะสมที่จะนำมาเป็นตัวอย่างได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการตั้งโรงเรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ที่ประเทศศรีลังกา ซึ่งเป็นที่น่าสนใจมาก เพราะแม้ว่าจะไม่มีอาคารสถานที่เรียนเป็นสัดส่วน แต่เด็กและเยาวชนของศรีลังกาก็เรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์กันที่ลานวัด ใต้ต้นไม้ใหญ่ มีการตอบปัญหาธรรมะ ใครตอบถูกก็จะได้รับรางวัลเป็นสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ แต่ก็เป็นที่พอใจของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นแล้ว

เมื่อกลับมาเมืองไทย หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ ก็ได้นำแบบอย่างที่ดีงามในการนับถือพระพุทธรศาสนามาเผยแพร่ทันที โดยเฉพาะการจัดตั้งโรงเรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ ได้มีการจัดตั้งครั้งแรกที่วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ นับเป็นแห่งแรกๆ ในประเทศไทยทีเดียว

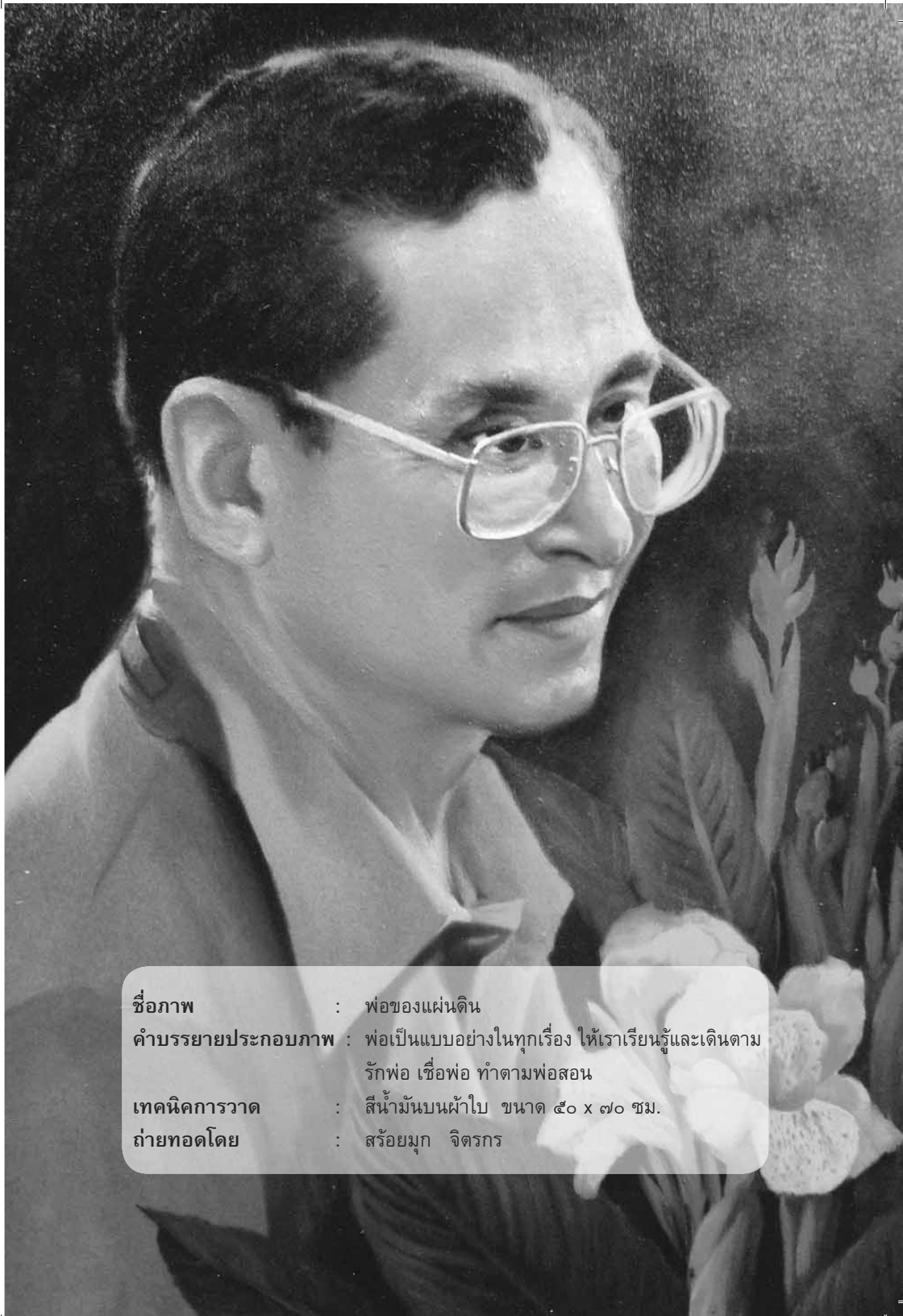

ต่อมาเมื่อมาเป็นเจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ จึงจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ขึ้น โดยครั้งแรกไปขอใช้สถานที่ของโรงเรียนชลประทานสงเคราะห์ก่อน แต่เมื่อพิจารณาเห็นว่าโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ที่ทำการสอนอยู่นั้น ไม่ได้ทำการสอนในวัด เด็กๆ และเยาวชนไม่ได้เข้าวัดแต่ไปโรงเรียน หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุจึงได้หาทางที่จะตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาขึ้นในวัด โดยบอกบุญญาติโยมและพุทธบริษัท เพื่อตั้งโรงเรียนขึ้น ซึ่งขณะนั้นก็ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี และผู้นำรัฐบาลในยุคนั้นคือจอมพลถนอม กิตติขจร ก็สนับสนุนการก่อสร้างโดยนำเงินจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมาช่วยเหลืออีกส่วนหนึ่ง

การจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จึงได้ประสบความสำเร็จ และดำเนินการมานับจนถึงปัจจุบันก็เป็นเวลาเกือบ ๔๐ ปีแล้ว โดยโรงเรียนแห่งนี้จะเปิดสอนในวันอาทิตย์ มีพระภิกษุ ซึ่งเป็นพระนิสิตของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยและอาสาสมัครจากประชาชน มาช่วยทำการสอนประมาณ ๕๐ รูป/คน มีนักเรียนชายหญิงตั้งแต่วัยประถมศึกษาตอนต้นมาสมัครเรียน ในปีการศึกษาปัจจุบันประมาณ ๖๐๐ คน และทางวัดจะจัดให้นักเรียนรับประทานอาหารกลางวันฟรีด้วย

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ตามหลักสูตรแล้วในภาคเช้าโรงเรียนจะจัดสอนวิชาพระพุทธศาสนา เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง ในภาคบ่ายจะจัดวิชาให้นักเรียนเลือกเรียนวิชาใดวิชาหนึ่ง ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษา อังกฤษ ภาษาจีน นาฏศิลป์ และศิลปะ เป็นต้น

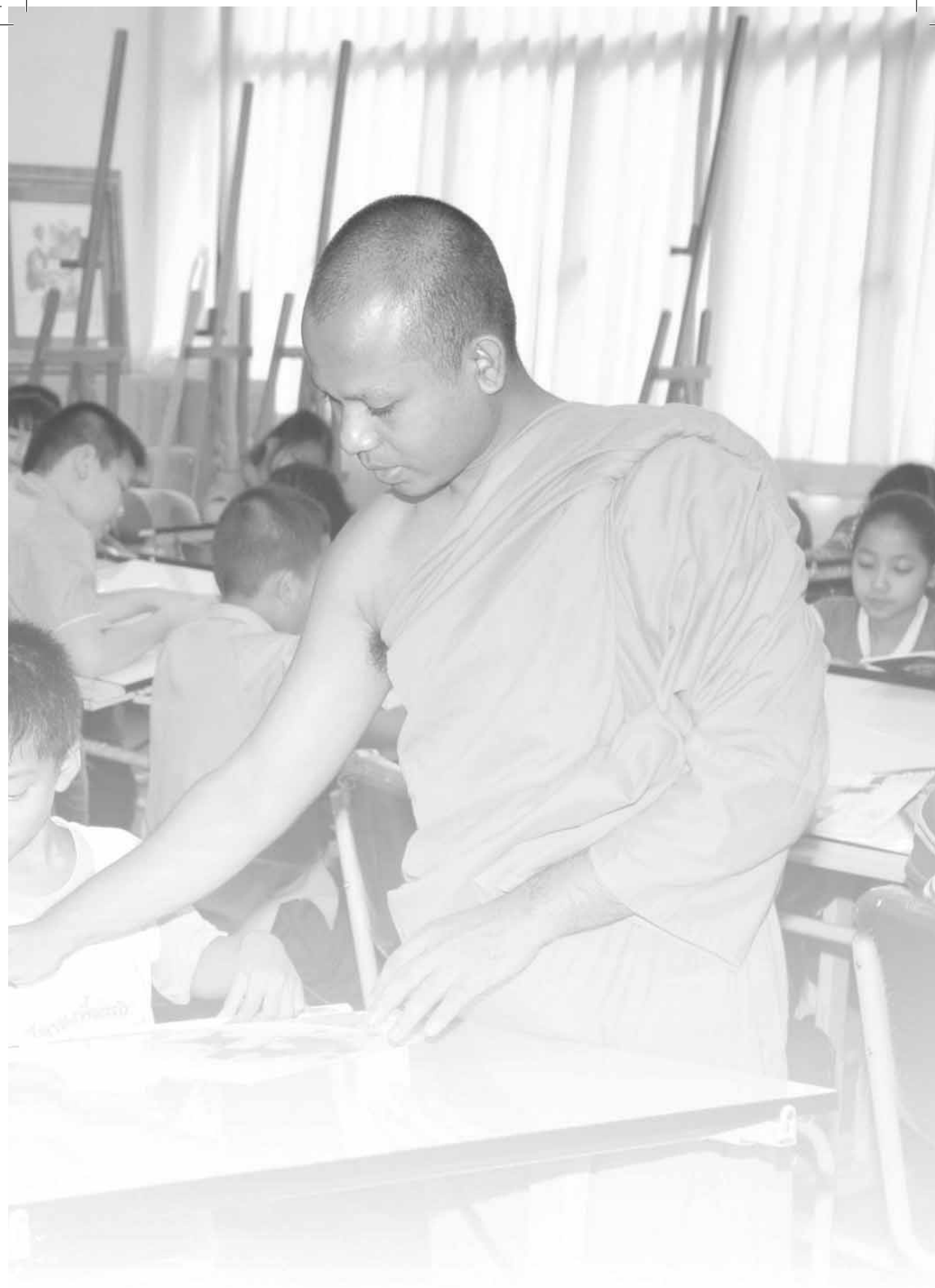

ชื่อภาพ : พ่อของแผ่นดิน
คำบรรยายประกอบภาพ : พ่อเป็นแบบอย่างในทุกเรื่อง ให้เราเรียนรู้และเดินตาม
รักพ่อ เชื่อพ่อ ทำตามพ่อสอน
เทคนิคการวาด : สีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด ๕๐ x ๗๐ ซม.
ถ่ายทอดโดย : สร้อยมุก จิตรกร

บทที่ ๑

ครูพระ

สอนธรรมะผ่านศิลปะ

เอ่ยถึงชื่อ พระมหาสมโชค ธีรธมฺโม ย่อมเป็นที่รู้จักกันดีของนักเรียนและผู้ปกครองในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ในฐานะที่เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบวิชาศิลปะเป็นขวัญใจของนักเรียนทุกคนในโรงเรียนแห่งนี้ ที่สอนธรรมะควบคู่กับศิลปะ และนักเรียนแย่งกันสมัครเข้าเรียนเป็นจำนวนมากกว่า ๒๐๐ คน

พระอาจารย์ท่านนี้เป็นใคร มาจากไหน เรามารู้จักกันสักเล็กน้อย

พระมหาสมโชค มีถิ่นฐานบ้านเดิมอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เมืองที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองแห่งหนึ่งของประเทศ เป็นบุตรคนสุดท้องของครอบครัว จากบรรดาลูกทั้งหมด ๘ คนของบิดามารดา ขอบวาดรูปมาตั้งแต่เด็กในขณะที่ยายุเพียง ๔ - ๕ ขวบ ซึ่งขณะนั้นยังไม่ได้เข้าโรงเรียน โดยได้รับแรงบันดาลใจจากพี่ชายที่วาดรูปเก่งเหมือนกัน

เวลาที่มารดาพาเข้าไปในโบสถ์ และมองเห็นภาพวาดเก่าๆ ก็รู้สึกขลุ่ยอยากจะวาดภาพอย่างนั้นมาก เมื่อเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาใกล้บ้าน ก็ชอบวิชาศิลปะมาก รอคอยว่าเมื่อไหร่ชั่วโมงศิลปะจะมาถึง แต่พอถึงชั่วโมงศิลปะจริงๆ เวลาก็ผ่านไปอย่างรวดเร็วไม่จุใจ เป็นคนที่มุ่งมั่นในการวาดภาพมาก สามารถอยู่ในห้องวาดรูปคนเดียวได้เป็นวันๆ อย่างไม่เบื่อหน่าย

ขณะที่เรียนวิชาศิลปะในชั้นประถมศึกษาชั้นนั้น พระมหาสมโชคเล่าว่าแม้จะวาดภาพได้สวยงามเพียงใด ก็ไม่เคยได้คะแนนดีเลย คะแนนเต็ม ๑๐ จะได้อย่างมากก็ ๕ หรือ ๖ คะแนนเท่านั้น เพราะครูไม่เชื่อในความสามารถ ถามครูว่าทำไมให้คะแนนน้อย ครูก็บอกว่าไม่ได้วาดเองจะเอาคะแนนเยอะๆ ไปทำไม ทั้งนี้เพราะครูที่สอน

วิชาวาดเขียนคิดว่าพี่ชายที่วาดรูปเก่ง เป็นคนวาดให้ แม้จะทำพิสูจน์ฝีมือกับครูว่าที่ครูเห็นนั้นวาดด้วยตัวเองจริงๆ ก็ไม่มีประโยชน์อะไร เพราะครูก็เชื่อของครูอย่างนั้นไม่เปลี่ยนแปลง

เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาตอนอายุ ๑๒ ปี ก็ได้บรรพชาเป็นสามเณร ไปเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงฆ์ภาคทักษิณ อยู่วัดแจ้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช บวชเรียนอยู่หลายปีก็ได้ทุนการศึกษา เป็นทุนช้างเผือก ที่ให้สามเณรที่เรียนดีปีละ ๓,๐๐๐ บาท ให้เรียนต่อปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสงฆ์ภาคทักษิณ

แต่ตอนนั้นสามเณรสมโชคคิดว่าเก่งๆ มักจะอยู่ในกรุงเทพฯ ก็เลยตั้งใจไปตายเอาดาบหน้า จึงตัดสินใจคืนทุนไม่เรียนที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ภาคทักษิณ และเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ไปอยู่ที่วัดวิเศษปราการ ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับโรงพยาบาลศิริราช โดยขณะนั้นสอบ

ได้มัธยมศึกษาปีที่ ๖ และได้เปรียญธรรม

๓ ประโยคมาด้วยอยู่ที่วัดนี้ได้ ๓ ปี จน

ได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค ก็กลับไป

อุปสมบทที่บ้านจังหวัดนครศรีธรรมราช

ซึ่งการที่ไปอุปสมบทที่บ้านแทนที่จะ

อุปสมบทกับพระอุปัชฌาย์ดังๆ ที่

กรุงเทพฯ เพราะต้องการตอบแทน

บุญคุณของพระอาจารย์ที่อุปถัมภ์

คำจูนมาตั้งแต่เริ่มบรรพชาเป็น

สามเณร เมื่ออุปสมบทเสร็จก็

เดินทางมาจำพรรษาที่วัดเดิมใน

กรุงเทพฯ

ต่อมาเมื่อมาพระมหาสมโชคมีวิญญูสูงขึ้น และมีความสามารถทางการพูด การแสดงธรรมเทศนา ก็เริ่มมองเห็นว่าวัดที่อยู่เดิมนั้นจะมีข้อดีทางด้านการเรียน แต่สำหรับการทำงานแล้วไม่ค่อยมีเวทีให้แสดงออกเท่าไรและพระที่อยู่ในวัดบริเวณนั้น ก็มีปัญหาอีกประการหนึ่งคืออาหารที่จะฉันมีไม่เพียงพอ เพราะมีวัดจำนวนมากทำให้มีพระมากตามไปด้วย

พระมหาสมโชคมีโอกาสนี้ไปเยี่ยมเพื่อนที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ และเห็นว่าวัดแห่งนี้น่าอยู่ มีสวนหย่อม มีสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัดสวยงามมาก คิดว่าถ้าได้มาอยู่ที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์คงจะดี แต่จะมาอยู่ได้อย่างไรเพราะว่าไม่รู้จักรับกับใครเลย จึงลองปรึกษาเพื่อนพระภิกษุที่อยู่วัดนี้ว่าทำอย่างไรถึงจะได้มาอยู่ที่วัดนี้ เพื่อนภิกษุก็บอกว่าวัดชลประทานฯ นี้ไม่ชอบเส้นสาย ถ้าอยากมาอยู่ก็ไปคุยกับหลวงพ่อบัณฑิตนันทิกขุเลย

เมื่อพระมหาสมโชคเข้าไปกราบนมัสการหลวงพ่อบัณฑิตนันทิกขุ ท่านถามว่ามาอยู่ทำอะไร ก็ตอบท่านไปว่ามาอยู่ทำงานรับใช้ตามอุดมการณ์ของหลวงพ่อบัณฑิตนันทิกขุก็ตกลง จึงได้ย้ายมาจำพรรษาที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ตั้งแต่นั้นมา

“ เข้ามาอยู่ที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา และในปีแรกได้เข้าสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิทธิ และฝึกวาดรูปด้วยตนเองมาตลอดเวลา และเรียนวิชาทางโลกคือ เรียนสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชจนได้ปริญญาตรีมาประดับตนใบหนึ่ง ”

ในขณะที่มาจำพรรษาอยู่ที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ท่านปฏิบัติศาสนกิจและกิจกรรมด้านอื่นๆ ก็คือวันอาทิตย์จะสอนวิชาพุทธศาสนา วันธรรมดาก็จะได้รับกิจนิมนต์ไปสอนหนังสือตามโรงเรียนต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน

ประสบการณ์ที่ลืมไม่ลงของพระมหาสมโชคก็คือ การได้รับนิมนต์ให้ไปสอนที่โรงเรียนนานาชาติแห่งหนึ่งโดยไปสอนวิปัสสนาแก่นักเรียน ซึ่งการสอนวิปัสสนานั้นก็มีรูปแบบตายตัวได้แก่การจับเด็กให้นั่งสมาธิแบบพระพุทธรูปแล้วก็ให้หายใจเข้าภาวนาว่า “พุท” หายใจออกภาวนาว่า “โฮ” พอนั่งไปได้สัก ๑๐ นาที ก็มีเด็กคนหนึ่งยืนขึ้นถามทันทีที่จะเห็นได้ว่าเด็กนักเรียนนานาชาติมีความกล้าคิดกล้าแสดงออก เด็กคนนั้นพอลุกขึ้นยืนแล้วก็พูดว่าเหมือนกันหมดเหมือนกันทุกรูปเลย ไปที่ไหนๆ ก็เจอเหมือนกัน ครูไปนิมนต์ทุกวัดทุกวัดก็เหมือนกันหมด วัดไหนๆ ก็สอนอย่างนี้รู้แล้ว พระไม่คิดวิธีสอนอย่างอื่นบ้างหรือ

คำพูดของเด็กโรงเรียนนานาชาติคนนั้น ได้แล่นเข้าไปในหัวใจของพระมหาสมโชคทันที และวันนั้นท่านก็ไม่ได้สอนวิปัสสนา แต่ก็ให้นักเรียนทั้งหมดฟังนิทานสนุกๆ ทั้งสองชั่วโมง

พอกลับถึงวัด พระมหาสมโชคก็นอนไม่หลับ คำพูดของนักเรียนที่ว่าพระไม่เคยเปลี่ยนวิธีการสอนเลย มันก็เป็นจริงอย่างที่เด็กคนนั้นว่า พระมหาสมโชคซึ่งชอบวาดรูปมาตั้งแต่เด็กๆ และมีความรู้ทางด้านนี้อยู่ด้วยก็สามารถนำไปแก้ปัญหาตรงจุดนี้ได้

อาทิตย์ต่อมาทางโรงเรียนแห่งนั้นก็มานิมนต์พระมหาสมโชคไปสอนอีก เพราะว่าเด็กชอบฟังนิทานธรรมะพอเข้าไปในห้อง พระมหาสมโชคก็บอกกับนักเรียนว่าวันนี้ไม่ต้องนั่งสมาธิอีกแล้ว วันนี้พระอาจารย์แจกกระดาษให้ระบายสีโดยพระอาจารย์แจกกระดาษที่วาดรูปเด็กผมแกละขี้มูก้านกล้วย แจกสีให้เด็กคนละสองสีให้ระบายภาพให้สวยที่สุด

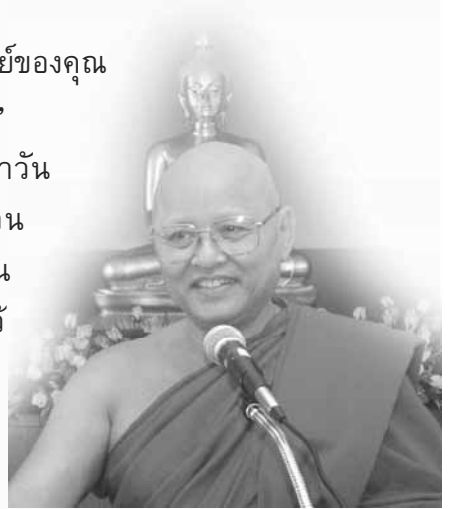

ซึ่งวันนั้นเด็กทั้งชั้นระบายสีกันอย่างตั้งใจ ชั่วโงมครึ่งยังไม่ได้ยินเสียงพูดเลย จนสงสารเด็กคนหนึ่งนั่งเรียนไป นั่งเรียนมา ไม่ได้คุยเลยชั่วโงมกว่าแล้ว เลยสะกิดเพื่อนข้างหน้าว่าขอคุยหน่อยได้ไหม เพื่อนข้างหน้าบอกว่า “อย่าเพิ่งยุ่งกำลังระบายสี”

หลังจากกลับจากโรงเรียนนานาชาติ พระมหาสมโชคก็นำเรื่องนี้มากราบเรียนให้หลวงพ่อบัณฑิตนันท์ภิกขุทราบ หลวงพ่อก็บอกว่าให้พระมหาสมโชคทำเรื่องนี้เลย ซึ่งความจริงเรื่องนี้พระมหาสมโชคได้ความคิดมาจากพระครูสีลวัฒนาภิรม วัดปัญญานันทาราม คลอง ๕ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยพระครูสีลวัฒนาภิรม ได้บอกกับพระมหาสมโชคว่าต้องทำอะไรอย่างหนึ่งที่เรานัดชัดเจน ต้องบอกให้ได้เสมอว่า ถ้าทำงานด้านหนังสือต้องไปหาอาจารย์สุรศักดิ์ ถ้าหากเข้าค่ายต้องไปที่วัดปัญญานันทาราม

“ถ้ามาโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของคุณ
คุณจะทำอย่างไร นี่เป็นโจทย์ที่ท้าทายมาก”

ส่วนการสอนที่โรงเรียนพุทธศาสนาวัน
อาทิตย์นั้น ช่วงแรกพระมหาสมโชคก็สอน
วิชาพระพุทธศาสนาเพียงอย่างเดียว จน
กระทั่งวันหนึ่งได้ไปขีดเขียนลายกนกบนาริไว้
บนกระดานดำ หลวงพี่ที่เป็นหัวหน้าแผนก
วิชาศิลปะมาเห็นเข้า ท่านก็บอกว่าฝีมือ
เหมือนครูเลย ท่านก็บอกว่าให้มาสอน
ศิลปะเถอะ อย่าไปสอนธรรมะเลย จึงเป็น
ครูผู้ช่วยสอนอยู่ได้ปีเดียว พอปีที่สองท่านก็ยกให้เป็นหัวหน้าแผนก
ศิลปะ

พอรับงานเป็นหัวหน้าแผนกศิลปะจริงๆ ของโรงเรียนฯ ในปี
สองมันไม่ง่ายเหมือนอย่างที่คิด ทุกๆ เลอะพอสมควรเพราะขาดปัจจัย
ในเรื่องสี กระดาษ ดินสอ ท่านอาจารย์พระครูวินัยธรวิสาร ซึ่งท่าน
ดูแลโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์อยู่ท่านบอกว่าคุณเต็มที่เลย คุณ
ทำอะไรคุณคิดอ่านทำได้เต็มที่

“เมื่อรับงานปุ๊บ เราก็ได้รู้เลยว่า ทำไมพระถึงไม่สอนศิลปะ
ทำไมท่านจับเด็กนั่งสมาธิ เพราะมันง่าย ไม่ต้องมีอุปกรณ์เยอะ พอ
สอนศิลปะต้องมีกระดาษที่ต้องใช้เงินซื้อ สีก็ต้องใช้เงินซื้อ แล้วจะ
ทำกันอย่างไร โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีเงินที่หลวงพ่อบริจาค
นั้นทีกักให้มาปีละ ๒๐๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ บาท กับเด็กกว่า
๖๐๐ คน มันจะพออะไรกัน เลี้ยงอาหารกลางวันเด็กมันก็เกลี้ยงหมด
แล้ว เราเป็นครูอาจารย์ก็รู้ว่าท่านพระครูวินัยธรวิสารท่านรับภาระ
หนักมาก”

เมื่อมีปัญหาลงอุปสรรค
มากขนาดนี้ พระมหาสมโชค
จึงโทรศัพท์ไปหาโยมวิชา
เจริญวัฒนนท์ โยมผู้ใหญ่
ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์
ที่เคยอุปถัมภ์คำชูกันมา
ปรึกษากับโยมวิชาว่าจะทำอย่างไรดีเอาตมามาสอนวิชาศิลปะแล้ว
แต่เทอมนี้ไม่มีเงินที่จะซื้อสีมาให้แก่นักเรียนวาดภาพเลย โยมวิชา
บอกมาประโยคหนึ่งว่า ท่านไม่ต้องกลัว ท่านมีรูปใหม่ พระมหาสม
โชคก็บอกว่า มี ๑๐ กว่ารูปเป็นภาพลายไทยทั้งหมด โยมบอกให้
วาดภาพให้ได้สัก ๓๐ รูป แล้วจัดแสดงภาพเลย แล้วโยมจะเป็นธุระ
พาคนมาซื้อภาพเอง

ปรากฏว่าการแสดงภาพของพระมหาสมโชคครั้งแรก มีภาพ
แสดงทั้งสิ้น ๖๕ ภาพ เป็นภาพของพระมหาสมโชคและลูกศิษย์
ทั้งหมดเป็นภาพขาวดำ ไม่มีภาพสีเลย เนื่องจากไม่มีเงินที่จะซื้อ
สีแต่ก็นับเป็นศิลปะอีกแนว
หนึ่ง ซึ่งการแสดงนิทรรศการ-
ภาพวาดในครั้งนั้นได้
ตั้งชื่อนิทรรศการว่า “ร่วม
ก้าวเดิน” คืออาจารย์ก็ก้าว
ไม่ค่อยจะเป็น ลูกศิษย์ก็ก้าว
ไม่เป็นเลยต้องก้าวไปด้วย
กัน การแสดงภาพครั้งแรกได้เงินจากการขายภาพกว่า ๔๐,๐๐๐ บาท
พระมหาสมโชคดีใจมาก เพราะสามารถนำเงินไปซื้ออุปกรณ์การวาด
ภาพทั้งสีและกระดาษมาใช้ในการเรียนการสอนได้ตลอดทั้งปี

ได้เงินมาแล้วก็กลัวว่าถ้าทำไม่ดีจะมีคนครหานินทา พระมหาสมโชติจึงตั้งคณะกรรมการผู้ปกครองเข้ามาดูแลเงินจำนวนนี้ว่าจะนำเงินไปซื้อสี กระดาษและอุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาศิลปะอื่นๆ อย่างแน่นอน ไม่ใช่ไปเข้ากระเป๋าของใครคนใดคนหนึ่ง

จากนั้นพระมหาสมโชติก็เดินหน้าในการทำงานสอนศิลปะอย่างเต็มที่ เมื่อมีอะไรขาดเหลือ ผู้บริหารโรงเรียน พระครูวินัยธรวิสาร ก็จัดซื้อจัดหาสิ่งที่ขาดแคลนมาให้

ย่างเข้าสู่ปีที่สอง มีบุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งในชีวิตพระมหาสมโชก ที่ให้ความเห็นว่าภาพของพระอาจารย์ส่วนใหญ่จะเป็นภาพลายไทย จึงนำหนังสือที่วาดภาพด้วยสีน้ำมาให้พระอาจารย์ แล้วแนะพระอาจารย์ให้ลองวาดภาพดอกไม้ด้วยสีน้ำซึ่งสวยงามมาก พระอาจารย์มองดูแล้วก็เห็นว่าภาพเหล่านั้นสวยจริงๆ แต่ก็ไม่มีเคยวาดภาพมาก่อน พระอาจารย์จึงเริ่มวาดภาพสีน้ำในปีที่สอง และได้จัดแสดงภาพสีน้ำในปีนั้น ตั้งชื่อนิทรรศการว่า “วิถีของดวงดาว” หมายถึงดวงดาวมากมายต่างโคจรรอบพระอาทิตย์ แต่ก็มีทิศทางในการโคจรที่ไม่เคยทับกัน

พระมหาสมโชกอุปมาว่า

“ลูกศิษย์ของพระอาจารย์วาดรูปกันคนละแนว แต่ทุกคนมีเป้าหมายเดียวกันก็คือเพื่อธรรมะ เพื่อความถูกต้อง เพื่อสิ่งที่เขารัก เพื่อวิถีของดวงดาว ปรากฏว่าการแสดงนิทรรศการภาพวาดครั้งที่สองประมุขขายได้เงินมาเป็นแสนบาทเลย มีญาติโยมมากันมาก พระอาจารย์เลยมั่นใจมากกว่าวิธีที่เราเดินมานั้นเดินมาถูกทางแล้ว อย่างแน่นอน และเราจะไม่อับจนอีก”

การแสดงนิทรรศการภาพวาดจัดเป็นครั้งที่ ๓ ในปี ๒๕๔๘ ครั้งนี้ได้เงินมาทั้งสี่หนึ่งแสนสองหมื่นบาทและมีคณะกรรมการดูแล ประกอบด้วยตัวแทนของฝ่ายผู้ปกครองและตัวแทนฝ่ายพระอาจารย์ และเงินรายได้ส่วน

ใหญ่จะใช้ในการซื้อสีและกระดาษสำหรับการเรียนการสอนศิลปะตลอดทั้งปี ทำให้ความฝันของพระอาจารย์ที่จะให้เด็กได้เรียนฟรีตอนนี้ประสบความสำเร็จแล้ว

นอกจากนี้ ความสำเร็จอีกอย่างหนึ่งของการสอนศิลปะตามความรู้สึกนึกคิดของพระอาจารย์จะอยู่ที่รอยยิ้มของลูกศิษย์ รอยยิ้มของเด็ก ถ้าหากเขาเรียนศิลปะแล้วมีความสุข พระอาจารย์ถือว่าประสบผลสำเร็จแล้ว เมื่อเขามีความสุข เขาก็อยากที่จะเรียนอีก เราก็จะได้อสอนสิ่งที่เขาอยากรู้

แต่ถ้าเราเริ่มต้นจากวิชาการที่เข้มแข็งเลย ในที่สุดเขาก็จะไม่ได้อะไรเลย เขาจะรู้สึกเบื่อ รู้สึกเครียด แล้วเขาก็หายไป เหมือนกับการนั่งสมาธิ จากการที่เขานั่งมากๆ ก็ปวดหัว ในที่สุดเขาก็ไม่ได้นั่งอีก แล้วทั้งชีวิตก็เกลียดสมาธิไปเลย

“ในการสอนวิชาศิลปะธรรมของพระมหาสมโสม ก็มีคนสงสัยกันว่าสอนไปได้อย่างไร ทั้งธรรมะกับศิลปะเพราะปกติสอนศิลปะเด็ก

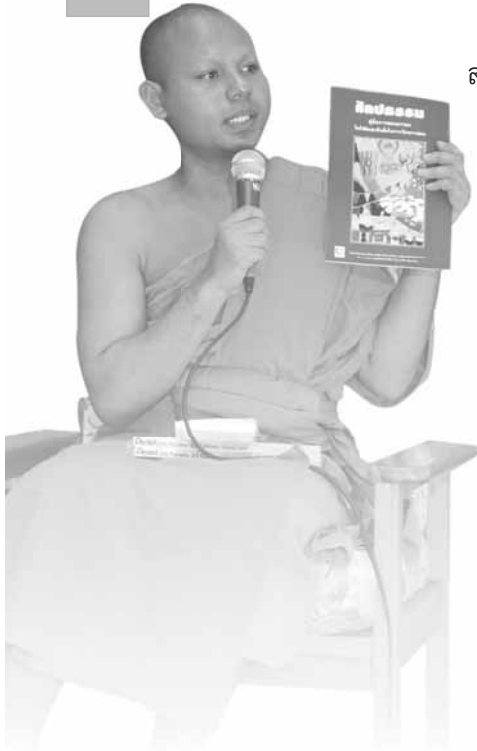

ก็ไม่ค่อยอยากเรียนแล้ว ยิ่งการสอนธรรมะเด็กๆ ก็อยากจะนั่งหลับกันเลย ซึ่งพระอาจารย์ก็ได้ขอให้ทุกคนที่ยังไม่เชื่อใจ ลองไปดูเวลาที่พระอาจารย์สอน ว่าพระอาจารย์สอนอย่างไร ยกตัวอย่างเช่นในหนังสือศิลปกรรมในบทแรกว่าด้วยการใช้เส้น ว่าด้วยเรื่องการขีดเส้น พระอาจารย์สอนเรื่องเส้นตรง ก็จะเรียกนักเรียนคนหนึ่งไปขีดเส้นบนกระดานหน้าห้อง พอขีดเสร็จก็จะถามเขาว่าตรงไหม บางคนก็บอกว่าตรง บางคนก็ตอบว่าเอียง บางคนบอกไม่เท่าไหน ใครบอกว่าไม่เท่าไหนก็ให้มาขีดใหม่ให้ตรง เด็กก็ขีดตรง พระอาจารย์จะถามนักเรียนทุกคนว่าเมื่อเห็นเส้นตรงหนูคิดถึงอะไร เขาบอกว่าเขาคิดถึงเสาไฟฟ้า เขาคิดถึงต้นไม้ เขาคิดถึงจอบ คิดถึงเสียม คิดถึงมากมายเลย พระอาจารย์บอกว่าสิ่งที่เราเห็นมันเป็นเรื่องภายนอกเท่านั้น ลองโน้มเข้ามาสู่ภายในใจว่าเราคิดถึงคุณธรรมในข้อใด นักเรียนเห็นเส้นตรงแล้วคิดถึงคุณธรรมในข้อใด คิดถึงความซื่อสัตย์ ซื่อตรงใช่ไหม นี่เป็นสิ่งที่พระอาจารย์จะถามเขา”

หรือเวลาที่พระอาจารย์เอาเส้นโค้งมาสอนก็ใช้วิธีการอย่างเดียวกัน คุณธรรมของเส้นโค้งก็คือการอ่อนน้อมถ่อมตน เหมือนรวงข้าวที่มีเมล็ดเต็มรวงก็จะโน้มตัวลงไปสู่พื้นดิน

ในบทต่อไปเป็นเรื่องของแสงและเงา ซึ่งเป็นของคู่กันตามธรรมชาติ เหมือนสุขคู่กับทุกข์ ร้อนคู่กับเย็น กลางวันคู่กับกลางคืน เป็นต้น

การสอนของพระมหาสมโฆช นอกจากจะใช้ธรรมะควบคู่กับศิลปะแล้ว บางครั้งก็จะมีการเล่นิทานบ้าง การสอนวาดเขียนก็เป็นไปแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่ต้องรีบร้อน เริ่มจากสิ่งเล็กๆ ก่อนและเรียนอย่างสนุก ไม่ต้องจริงจังอะไรมาก เพราะจะทำให้งานออกมาแข็ง การเรียนศิลปะจะเป็นไปแบบไม่บังคับขึ้นใจให้เด็กเรียน การ

สอนก็เอานิทานเป็นสื่อ เอาเรื่องเล่าเป็นสื่อ ซึ่งคนอ่านหนังสือศิลปะธรรมแล้วจะรู้ได้เลยว่า พระมหาสมโชติใช้วิธีสอนอย่างไร กับเด็กที่มาเรียนกับท่าน

สำหรับคำว่า “ศิลปะธรรม” นั้น เป็นที่สงสัยกันว่า เพิ่งจะมีการเริ่มใช้ครั้งแรกในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอากิตย วัดชลประทานรังสฤษฎ์หรือเปล่า ซึ่งอาจารย์แนบ โสทธิพันธ์ ศิลปินแห่งชาติ ก็สงสัยเช่นเดียวกัน และให้ความเห็นว่า คำนี้คงเอาคำว่าศิลปะมารวมกับคำว่าธรรมะ ซึ่งคำสองคำนี้เป็นคำที่เป็นมงคลอย่างยิ่งมารวมกัน

อาจารย์แนบกล่าวว่าก่อนอื่นทุกคนคงเข้าใจคำว่าธรรมะแล้ว ธรรมะตามนัยของท่านพุทธทาสภิกขุหมายถึง ธรรมชาติ กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ การปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์ของธรรมชาติ และผลที่เราอาจได้รับหรือไม่ได้รับ หากเป็นการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติที่ถูกต้องก็จะมีแต่คุณ

“ส่วนคำว่าศิลปะ หมายถึงการศึกษา ค้นคว้าทุกสิ่งทุกอย่างภายใต้สภาวะธรรมของธรรมชาติ ศิลปะเข้ามามีบทบาทกับมนุษย์ตั้งแต่มนุษย์ยังไม่มีเครื่องเจริณทางด้านวัตถุ มนุษย์ยังอยู่ในถ้ำ ในป่า ในเขา ตอนนั้นศิลปะก็เข้ามาแล้ว เข้ามาเกี่ยวข้องในรูปแบบของการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ในธรรมชาติ เช่นวิธีการล่าสัตว์เป็นอย่างไร การบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ จากปรากฏการณ์ธรรมชาติ ด้วยการเขียนภาพไว้ตามผนังถ้ำที่อยู่อาศัยของคนสมัยโบราณ การสวด